

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

Методичні рекомендації
щодо проведення виробничої лікарської практики (стаціонар) студентів
4 курсу медичного факультету

Кропивницький – 2024

УДК: 61 : 378.147.88] - 057.87(083.13)

Затверджено в якості методичних рекомендацій щодо проведення виробничої лікарської практики (стаціонар) студентів 4 курсу медичного факультету на засіданні Вченої Ради Донецького національного медичного університету МОЗ України (протокол № 8 від 09.04.2024 року).

Автори: Гомозова О.А., Гусєв В.М., Гюльмамєдов П.Ф., Єрмолаєва М.В., Жаріков С.О., Лоскутова І.В., Ольшевська О.В., Хапченкова Д.С., Чернишова О.Є.

Рецензенти:

Кліманський Р.П. – доцент кафедри хірургічних дисциплін №1, кандидат медичних наук, доцент.

Заболотна І.І. – доцент кафедри інтернатури лікарів стоматологів, кандидат медичних наук, доцент.

Методичні рекомендації щодо проведення виробничої лікарської практики (стаціонар) студентів 4 курсу медичного факультету вищих медичних навчальних закладів / О.А. Гомозова, В.М. Гусєв, П.Ф. Гюльмамєдов та ін.: методичні рекомендації. – Кропивницький, 2024. – 20 с.

Видання друге, перероблене

Методичні рекомендації розроблені для керівників лікарської виробничої практики (стаціонар), яку проходять здобувачі другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 222 «Медицина», 228 «Педіатрія» на базі закладів охорони здоров'я. Відображено мету, задачі і програму практики, матеріали щодо її організації та проведення, зразки необхідної звітної документації. Видання містить методику проведення підсумкового модульного контролю.

Матеріал подано відповідно до Стандарту підготовки магістра за спеціальністю 222 «Медицина», 228 «Педіатрія».

ВСТУП

Виробнича практика здобувачів освіти вищої медичної школи проводиться для перевірки та закріплення знань і практичних навичок, одержаних при вивченні основних клінічних і теоретичних дисциплін та їх подальшого поглиблення й удосконалення під час роботи в лікувально-профілактичних закладах, а також для ознайомлення з організацією лікувальної та протиепідемічної роботи, з основами етики й медичної деонтології, для закріплення навичок санітарно-просвітницької роботи.

Вона закладає основи вивчення здобувачами освіти сучасних діагностичних технологій, які використовуються в клінічній практиці, що передбачає інтеграцію викладання з різними дисциплінами та формування умінь застосування знань з сучасних методів діагностики в процесі подальшого навчання і у професійній діяльності.

1.Опис навчальної дисципліни

Виробнича практика здобувачів освіти 4 курсу медичного факультету є продовженням освітнього процесу, протягом якої здобувач вперше самостійно (під контролем базового керівника) виконує професійні обов'язки лікаря, проводить курацію хворих із різною патологією, що дає можливість набуття та вдосконалення професійних лікарських вмінь та навичок. Навчальна дисципліна **«Виробнича лікарська практика»** у здобувачів освіти 4 курсу складається із 4 змістовних модулів: 1 - «Основні обов'язки та професійні дії лікаря терапевтичного стаціонару»; 2 - «Основні обов'язки та професійні дії лікаря хірургічного стаціонару»; 3 - «Основні обов'язки та професійні дії лікаря педіатричного стаціонару» та 4 - «Основні обов'язки та професійні дії лікаря акушерського стаціонару» тривалістю 240 годин, що складає 8 кредитів.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

МЕТОЮ навчальної дисципліни **«Виробнича лікарська практика»** є придбання знань з формування здатності застосовувати набуті знання, вміння, практичні навички для вирішення типових задач діяльності лікаря в галузі охорони здоров'я на відповідній посаді, використовувати основні та додаткові методи дослідження згідно освітньо-професійної програми (ОПП) «Лікар», «Лікар-педіатр» підготовки фахівця за спеціальністю **222 «Медицина», 228 «Педіатрія»**.

Завдання:

- проводити опитування і фізикальне обстеження хворих і аналізувати їх результати;
- планувати схему обстеження конкретного хворого залежно від особливостей клінічного перебігу захворювання;
- аналізувати результати основних лабораторних та інструментальних методів дослідження;
- визначати провідні патологічні симптоми і синдроми при найбільш поширених захворюваннях;

- проводити диференціальну діагностику та ставити попередній діагноз найбільш поширених захворювань;
- планувати схему обстеження конкретної вагітної залежно від особливостей клінічного перебігу вагітності;
- планувати тактику ведення фізіологічних пологів та післяпологового періоду;
- ставити попередній діагноз ускладнень вагітності, пологів та післяпологового періоду;
- трактувати загальні принципи лікування, реабілітації і профілактики найбільш поширених терапевтичних, хірургічних, педіатричних захворювань та акушерських патологічних станів;
- брати участь у наданні невідкладної медичної допомоги при ургентних станах;
- виконувати необхідні медичні маніпуляції;
- засвоїти знання морально-деонтологічних принципів медичного фахівця та принципів фахової субординації у клініці;
- оволодіти необхідними медичними маніпуляціями

Завданням практики є закріплення знань і вмінь, одержаних при вивченні основних клінічних і теоретичних дисциплін (обстеження хворого, встановлення клінічного діагнозу, призначення лікування) і подальше вдосконалення практичних навичок, ознайомлення з організацією лікувальної справи та умовами роботи лікаря у місті і районі, а також закріплення навичок санітарно-просвітницької роботи.

У результаті проходження виробничої лікарської практики здобувач освіти повинен знати:

1. Етіологічні та патогенетичні фактори захворювань;
2. Класифікувати та аналізувати типову клінічну картину;
3. Складати план обстеження та аналізувати дані лабораторних та інструментальних обстежень при типовому перебігу захворювання;
4. Демонструвати володіння принципами лікування, реабілітації та профілактики захворювань;
5. Встановлювати діагноз;
6. Надавати екстрену допомогу при основних невідкладних станах;
7. Проводити диференційну діагностику та встановлювати попередній діагноз при типовому перебігу хвороби;
8. Здійснювати оцінку прогнозу захворювання;
9. Демонструвати володіння морально-деонтологічними принципами медичного фахівця та принципами фахової субординації.

Вміти:

1. Збирати анамнез;
2. Оглядати пацієнта;
3. Планувати обстеження хворого;
4. Інтерпретувати результати лабораторних та інструментальних досліджень;
5. Проводити диференційну діагностику найбільш поширених захворювань при типовому їх перебігу;
6. Визначати попередній клінічний діагноз;
7. Визначати терапевтичну, хірургічну тактику лікування;

8. Визначати тактику ведення пацієнта дитячого віку;
9. Визначати тактику ведення пацієнток акушерського профілю;
10. Призначати лікувальне харчування;
11. Надавати екстрену медичну допомогу;
12. Вирішувати ситуаційні задачі;
13. Відпрацьовувати практичні навички біля ліжка хворого;
14. Вести медичну документацію.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль I: Основні обов'язки та професійні дії лікаря терапевтичного відділення стаціонару.:

- принципи організації надання планової і невідкладної терапевтичної допомоги в Україні;
- удосконалення опитування та фізикального обстеження пацієнтів із основними захворюваннями органів дихання, травлення та ендокринної системи;
- оволодіння навичками трактування лабораторних та інструментальних методів дослідження у внутрішній медицині;
- удосконалення навичок обґрунтування і формулювання діагнозу при основних захворюваннях органів дихання, травлення та ендокринної системи;
- призначення лікування, первинна і вторинна профілактика при основних захворюваннях органів дихання, травлення, кровотворних органів та ендокринної системи;
- оволодіння навичками надання невідкладної допомоги у клініці внутрішньої медицини;
- застосування принципів етики та деонтології у практиці лікаря терапевтичного відділення.

Змістовий модуль II. Основні обов'язки та професійні дії лікаря хірургічного відділення стаціонару:

- принципи організації надання планової та невідкладної хірургічної допомоги в Україні;
- удосконалення навичок клінічної, лабораторно–інструментальної діагностики і тактики лікування основних хірургічних хвороб в умовах стаціонару;
- оволодіння навичками надання невідкладної медичної допомоги при ургентних хірургічних захворюваннях;
- застосування принципів етики та деонтології у практиці лікаря хірургічного відділення.

Змістовий модуль III. Основні обов'язки та професійні дії лікаря педіатричного відділення стаціонару:

- принципи організації надання медичної допомоги дітям в Україні. Основи законодавства України з охорони здоров'я дітей;
- удосконалення навичок клінічної, лабораторно–інструментальної діагностики і тактики лікування основних дитячих хвороб в умовах дитячого стаціонару;
- оволодіння навичками надання невідкладної медичної допомоги при ургентних станах у дітей;

- застосування принципів етики та деонтології у практиці лікаря педіатричного відділення.

Змістовий модуль IV. Основні обов'язки та професійні дії лікаря пологового відділення стаціонару:

- принципи організації надання медичної допомоги вагітним, роділлям та породіллям в Україні, основи законодавства України з охорони здоров'я матері та дитини;
- діагностика ранніх та пізніх термінів вагітності;
- участь у веденні фізіологічних пологів та післяпологовому періоді;
- клінічна, лабораторна, інструментальна діагностика в акушерстві;
- діагностика ускладнень вагітності, пологів, патологічних станів плода умовах акушерського стаціонару (багатоплідна вагітність, плацентарна дисфункція, дистрес плода, затримка розвитку плода, ізоантигенна несумісність крові матері та плода, ранні гестози, гіпертензивні розлади, прееклампсія, еклампсія, невиношування вагітності);
- тактика лікування ускладнень перебігу вагітності, пологів, післяпологового періоду, патологічних станів плода в умовах акушерського стаціонару (багатоплідна вагітність, плацентарна дисфункція, дистрес плода, затримка розвитку плода, ізоантигенна несумісність крові матері та плода, ранні гестози, гіпертензивні розлади, прееклампсія, еклампсія, невиношування вагітності);
- оволодіння навичками надання невідкладної медичної допомоги в акушерстві;
- застосування принципів етики та деонтології у практиці лікаря пологового відділення.

4. Керівництво виробничою практикою.

Поточна навчальна діяльність здобувачів освіти контролюється *керівниками практики від кафедр – викладачами та керівниками виробничої практики від клінічної бази (базовими керівниками).*

У базових лікувальних закладах загальним керівником виробничої практики є генеральний директор медичного закладу, безпосереднім керівником - завідувачі профільних відділень. Керівники виробничої практики аналізують роботу здобувачів у відділеннях, враховуючи їх дисципліну (здобувач не повинен мати пропусків днів практики), якість ведення щоденника (обґрунтування і формулювання діагнозу, визначення плану обстеження і лікування), якість оволодіння навичками клінічної, лабораторної та інструментальної діагностики, участь у наданні невідкладної медичної допомоги, застосування принципів етики і медичної деонтології у практиці лікаря.

Діяльність керівника практики від кафедри:

До початку виробничої практики керівник від кафедри повинен:

- ознайомитись із положенням програми (силабусами), методичними рекомендаціями, що стосуються проведення практики;
- провести паспортизацію базової медичної установи;
- отримати у навчально-методичному відділі необхідну документацію (списки здобувачів освіти, методичні рекомендації тощо);

У перший день виробничої практики провести виробничі збори за участю здобувачів освіти, генерального директора, його заступників, завідувачів відділеннями, на яких повинні бути висвітлені такі питання:

- характеристика базової медичної установи;
- мета і програма виробничої практики, календарний план окремих змістових модулів та графіки роботи здобувачів освіти;
- організація побутових умов.

Керівник практики від кафедри контролює виконання виробничої практики у відповідності до навчальних програм, виконує наступні види робіт:

- контролює проходження практики кожним здобувачем, його роботу, дисципліну, умови побуту;
- надає методичну допомогу здобувачам освіти, визначає завдання кожному практиканту;
- перевіряє кінцевий рівень засвоєння практичних навичок згідно наявних переліків;
- у щоденнику виробничої практики відмічає, які розділи необхідно доопрацювати здобувачеві;
- перевіряє практичні навички біля ліжка хворого, вміння здобувачів освіти інтерпретувати результати клінічних і лабораторно-інструментальних досліджень;
- перевіряє якість ведення медичної документації;
- підписує щоденники виробничої практики здобувача;
- надає лікувально - консультативну допомогу лікарям відділень;
- приймає участь у клінічних, клініко-патологоанатомічних конференціях лікарів закладу, проводить бесіди з хворими, читає лекції для широкої аудиторії;
- приймає участь у проведенні підсумкового контролю, який запланований програмою з відповідної дисципліни;
- після закінчення практики у триденний термін надає **керівнику практики** від Університету письмовий звіт про результати практики.

Методичне керівництво та підсумковий контроль здійснюють викладачі кафедр ДНМУ. Підсумковий контроль засвоєння модуля лікарської виробничої практики відбувається в останній день практики після її завершення. Підсумковий контроль кожного модуля проводиться викладачами профільних кафедр, призначених згідно наказу ректора, керівником виробничої практики від Університету. Підсумковий контроль засвоєння модуля здійснюється відповідно до нормативних документів додатково за графіком, затвердженим у навчально-методичному відділі.

Безпосередні керівники виробничої практики студентів від бази повинні:

- детально ознайомитись із програмою (силабусами), методичними рекомендаціями з виробничої практики;
- ознайомити здобувачів освіти зі співробітниками відділів, умовами праці (плануванням приміщень, ліжковим фондом, санітарно-гігієнічним режимом, контингентом хворих, забезпеченістю апаратурою та медикаментами, характером та об'ємом оперативних втручань тощо);
- скласти графіки чергувань здобувачів (за бажанням);
- постійно контролювати об'єм та рівень оволодіння здобувачами освіти практичних навичок;
- залучати здобувачів до активної участі в проведенні клінічних конференцій, санітарно-просвітницької роботи серед населення, громадського життя колективу лікарні;

- щоденно перевіряти записи здобувачами у щоденниках виробничої практики;
- дати об'єктивну характеристику та оцінити роботу кожного здобувача освіти.

5. Термін проходження практики.

Тривалість виробничої практики здобувачів освіти 4 курсу – 20 робочих днів. Практика складається з 4 змістовних модулів (внутрішня медицина, хірургія, педіатрія, акушерство). Тривалість змістовних модулів складає 5 робочих днів, тривалість робочого дня – 7 год 12 хв. Час роботи студента з 8.00 до 15.45 (з перервою на обід – 30 хвилин) (ст. 51 КЗпП). Один з днів на модулях: внутрішня медицина, хірургія, педіатрія, акушерство можна присвятити чергуванню на станції швидкої допомоги, у відділенні чи блоці інтенсивної терапії. Послідовність проходження практики у терапевтичному, хірургічному, педіатричному відділеннях та пологовому будинку визначається графіком, затвердженим освітнім закладом та може змінюватись у разі потреби. В якості баз виробничої практики можуть виступати відділення обласних, районних і міських лікарень, перинатальних центрів, пологових будинків.

6. Юридична відповідальність здобувачів освіти під час проходження виробничої практики

Оскільки здобувач під час проходження виробничої практики несе особисту відповідальність за доручену роботу, її результати на рівні з штатними працівниками (лікарями та іншими медичними працівниками), то він має повністю усвідомлювати правове значення своїх дій і не допускати зі свого боку правопорушень.

Під час практики здобувач повністю підпорядковується правилам внутрішнього трудового розпорядку лікувального закладу. Здобувач освіти, як помічник лікаря, повинен знати, що за порушення трудової, навчальної, виробничої дисципліни він несе дисциплінарну відповідальність. До дисциплінарних проступків здобувачів під час практики відносяться: невиконання вказівок і розпоряджень керівників лікувальних закладів, прогули, запізнення, халатне ставлення до своїх обов'язків. Крім того, здобувач-практикант у разі завдання матеріальної шкоди лікувальному закладу несе повну або часткову матеріальну відповідальність, незалежно чи були застосовані дисциплінарні стягнення. До дисциплінарних стягнень відносяться догана, яку під час практики може оголосити своїм наказом керівник лікувальної установи, і, при грубих порушеннях - виключення з університету за наказом ректора. Дисциплінарне стягнення може бути застосоване не пізніше одного місяця з дня його виявлення і не пізніше шести місяців з дня його здійснення (ст. 147, 148 КЗпП України).

Враховуючи все вищенаведене, здобувачам освіти під час практики в якості помічника лікаря необхідно:

- своєчасно і кваліфіковано надавати медичну допомогу хворим на рівні компетенції здобувача;
- бути уважним до скарг хворих, не вважати їх недостатньо серйозними;
- уважно збирати анамнез, якісно обстежувати хворого з метою недопущення помилкового діагнозу і неправильного лікування;

- не проводити лікарські маніпуляції без відповідної підготовки і консультації із своїм безпосереднім керівником практики;
- якісно допомагати оформляти медичну документацію, не підробляти її;
- не проводити незаконних експериментів на хворих. Знання та усвідомлення здобувачем-практикантом правових наслідків своєї роботи в якості помічника лікаря дає можливість вдосконалення необхідних практичних навичок для успішного використання їх у подальшій професійній діяльності.

Здобувачі освіти при проходженні практики зобов'язані:

- до початку практики одержати від керівника практики від Університету консультації щодо терміну проходження практики, оформлення документації тощо;
- отримати направлення в базову установу для проходження практики;
- своєчасно прибути на базу практики;
- в повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики і вказівками її керівників;
- вивчити і суворо дотримуватися правил охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії;
- виконувати діючі в лікувальній установі правила внутрішнього трудового розпорядку;
- нести відповідальність за доручену роботу, її результати на рівні з штатними працівниками;
- вести щоденник практики, іншу звітну документацію, передбачену програмою практики;
- до початку практики пройти необхідне мінімальне обстеження (бактеріологічне, серологічне, рентгенологічне) для дотримання санітарних норм;
- після закінчення практики подати керівнику практики від кафедри письмовий звіт про виконання всіх завдань, передбачених програмою, заповнений та завізований щоденник.

7. Перелік вмінь та практичних навичок до підсумкового контролю

Змістовий модуль I: Основні обов'язки та професійні дії лікаря терапевтичного відділення стаціонару.

1. Фізикальні методи дослідження хворого (огляд, перкусія, пальпація, аускультация, вимірювання АТ).
2. Постановка діагнозу та вибір тактики лікування.
3. Інтерпретація даних лабораторних досліджень крові, сечі, мокротиння, калу, плевральної та асцитичної рідини, дуоденального зондування та рН-метрії.
4. Реєстрація та аналіз ЕКГ, глюкометрія.
5. Інтерпретація даних функції зовнішнього дихання.
6. УЗД органів черевної порожнини, судин, ЕХО-кардіоскопії
7. Невідкладна допомога при ургентних ситуаціях (станах) при гострій дихальній недостатності (напад бронхіальної астми); анафілактичних реакціях (гостра кропив'янка, набряк Квінке, анафілактичний шок); печінковій коліці; діабетичних комах (кетозацیدотична, гіпоглікемічна), гіпертиреозі (тиреотоксичний криз); гіпотиреозі (гіпотиреозна кома); гострій наднирковозалозній недостатності та ін.;
8. Оформлення медичної документації

Змістовий модуль II. Основні обов'язки та професійні дії лікаря хірургічного відділення стаціонару.

1. Клінічна, лабораторна та інструментальна діагностика основних хірургічних хвороб в умовах стаціонару.
2. Інтерпретація даних лабораторних досліджень крові, сечі, УЗД органів черевної порожнини, судин, рентгенографії, УЗД, КТ, фіброгастроуденоскопії, колоноскопії.
3. Постановка діагнозу та вибір тактики лікування.
4. Первинна хірургічна обробка ран. Особливості асистування в перев'язувальній: догляд за раною, дренажами, зміна пов'язок, видалення дренажів, зняття швів, розведення рани, хірургічна обробка гнійного вогнища.
5. Надання невідкладної допомоги при кровотечі, септичному і геморагічному шоках; проведення корекції водно-електролітних порушень та кислотно-лужного стану та інше.
6. Оформлення медичної документації

Змістовий модуль III. Основні обов'язки та професійні дії лікаря педіатричного відділення стаціонару.

1. Обстеження здорової і хворої дитини, оцінка і корекція харчування дитини першого року життя.
2. Оцінка клінічних аналізів (загальний аналіз крові у дітей різного віку, загальний аналіз сечі, аналіз сечі за Зимницьким, аналіз сечі за Нечипоренком, загальний аналіз калу, загальний аналіз мокротиння), біохімічних аналізів (вміст білка крові та його фракції, лужна фосфатаза, холестерин, АСТ, АЛТ, гострофазові показники, креатинін і сечовина крові, електроліти крові, аналіз сечі на діастазу), серологічних реакцій при автоімунних захворюваннях.
3. Оцінка даних фіброгастроуденоскопії з рН-метрією, результатів уреазного тесту.
4. Оцінка даних спірометрії, бронхоскопії, ехокардіографії. Оцінка даних рентгенограм органів грудної клітки, травної системи, сечостатевої системи.
5. Діагностика та надання невідкладної допомоги дітям при судомах, гіпертермічному синдромі, ексикозі й токсикозі у дітей першого року життя, запамороченні, колапсі, набряку легень і гортані, бронхоспазмі, астматичному статусі, порушеннях серцевого ритму, серцевій недостатності, інфекційно-токсичному шоці, гострій нирковій та печінковій недостатності, ускладненнях вакцинації та терапії ліками (алергічні реакції).
6. Оформлення медичної документації.

Змістовий модуль IV. Основні обов'язки та професійні дії лікаря пологового відділення стаціонару

1. Зовнішнє акушерське обстеження вагітних, прийоми Леопольда, вимірювання розмірів таза, визначення справжньої кон'югати.
2. Встановлення терміну вагітності (за даними анамнезу та об'єктивного дослідження).
3. Визначення гестаційного віку плода і його маси.
4. Визначення передбачуваного терміну пологів.
5. Ведення фізіологічних пологів, післяпологового періоду.

6. Надання акушерської допомоги в пологах та післяпологовому періоді.
7. Визначення стану новонародженого за шкалою Апгар. Первинний догляд за новонародженим.
8. Визначення принципів лікування ускладнень вагітності, пологів, патологічних станів плода (плацентарна дисфункція, дистрес плода, затримка розвитку плода, ізоантигенна несумісність крові матері та плода, ранні гестози, гіпертензивні розлади, преєклампсія, еклампсія, невиношування вагітності, багатоплідна вагітність).
9. Надання невідкладної допомоги при тяжких формах преєклампсії та еклампсії, дистресі плода, асфіксії новонародженого.
10. Інтерпретація результатів клінічних, лабораторних та інструментальних методів обстежень вагітних, породіль, плода (УЗД, аускультация, КТГ, тощо) для виявлення ускладнень вагітності, пологів, патологічного стану плода.
11. Оформлення медичної документації в акушерстві.

Після завершення виробничої практики здобувач освіти надає керівнику практики від кафедри:

- оформлений щоденник виробничої практики;
- зведений цифровий звіт.

Особистою документацією здобувача є щоденник практики (додаток 1) до якого в хронологічній послідовності він вносить всі дані про проведену роботу: особисто або беручи в ній участь. На основі записів в щоденнику складається підсумковий звіт з кожної дисципліни (додаток 2-5), в якому підсумовується загальна кількість виконаних маніпуляцій, процедур, операцій, кількість прийнятих хворих тощо. Записи про виконану роботу щоденно перевіряються та візуються керівником практики від бази і 3 рази на тиждень – керівником від кафедри.

Наприкінці кожного з циклів виробничої практики в щоденник записується характеристика роботи практиканта, яка підписується генеральним директором (медичним директором) медичної установи, керівниками від бази та керівником практики від кафедри та завіряється печаткою лікувальної установи. Всі документи завіряє генеральний директор медичного закладу (медичний директор, завідувач відділення) підписом та печаткою лікувального закладу.

У разі проходження практики в іншій країні, студент надає сертифікат установленого зразка.

У процесі роботи здобувач освіти складає індивідуальний графік роботи з кожного циклу, у якому деталізує проведену роботу.

Додаток 1.

Щоденник з ЛВП з внутрішньої медицини
(з хірургії, педіатрії, акушерства)

Здобувача освіти _____ факультету _____
 Курсу _____, групи _____.
 Термін практики: з _____ 20__ р по _____ 20__ р.
 Місце проходження практики: _____ місто _____
 Лікарня _____

Базовий керівник _____
 Генеральний директор (медичний директор) _____
 (підпис, печатка)

Число, час	Зміст виконаної роботи	Виконана навичка
8.00-9.00	Організаційні збори. Участь в обході хворих із завідувачем відділення.	
9.00-12.00	Курація у відділенні 5 хворих. 1. Х-рий Н., 60 років. Д-з: ІХС: стенокардія напруження 111 ФК. Постінфарктний к-з, екстрасистолічна аритмія СН 2Б Обстеження... Лікування... 2. Х-й В., 55 років. Д-з: Гіпертонічна х-ба 2 ст. Обстеження... Лікування.....	Фізичне дослідження 5 хворих (розпитування, огляд, вимірювання АТ) Оформлення медичної документації хворих, що поступають. Оцінка клінічних, біохімічних та інструментальних досліджень.
12.00-14.00	Аналіз ЕКГ під керівництвом лікаря.	Реєстрація і аналіз ЕКГ
14.00- 15.00	Участь у проведенні ФГДС	Огляд слизової оболонки шлунка
	Та інш.	

8. Контроль навчальних досягнень

Методика та засоби стандартизованого оцінювання поточної навчальної діяльності та підсумкового контролю

Оцінка самостійної практичної роботи здобувачів освіти (СРС) на базах практики та підсумковий контроль (ПК) проводяться в останній день практики. ПК приймає комісія (згідно з наказом ректора ДНМУ) у складі керівника практики від університету та співробітників профільних кафедр (керівників практики від кафедр).

Оцінка за модуль визначається як сума оцінок поточного контролю за змістові модулі (у балах), яка виставляється при оцінюванні практичних навичок відповідно до переліку, визначеного програмою практики.

Максимальна кількість балів, що присвоюється здобувачам освіти при засвоєнні модуля – 200, в тому числі за поточну діяльність (змістові модулі) – 120 балів (60%), за результатами підсумкового контролю – 80 балів (40%).

Оцінювання індивідуальної роботи здобувача освіти

Бали за індивідуальні завдання нараховуються здобувачеві освіти лише за умов успішного їх виконання та захисту. Оцінка за індивідуальну самостійну роботу розраховується як середній бал при засвоєнні всього переліку навичок і

вмінь кожного з чотирьох змістових модулів: внутрішньої медицини, хірургії, акушерства, педіатрії. (див. додатки 2-5). Середнє арифметичне з оцінок змістових модулів конвертується у бали (відповідно до інструкції оцінки КСМ). Загальна сума балів за СРС коливається від 72 до 120 балів. До підсумкового контролю допускаються здобувачі освіти, які виконали програму виробничої практики, мають належно оформлені звітні документи та отримали за поточну діяльність не менше 72 балів.

Критерії оцінювання підсумкового контролю (ПК)

Оцінювання ПК відбувається згідно до Положення про організацію та проведення контрольних заходів, відпрацювання пропущених занять та підвищення рейтингу студентів ДНМУ, введеного в дію Наказом по ДНМУ № 397 від «02» вересня 2019 р.

[Положення про організацію та проведення контрольних заходів, відпрацювання пропущених занять та підвищення рейтингу • Донецький національний медичний університет \(dnmu.edu.ua\)](http://dnmu.edu.ua)

Підсумковий контроль із захисту практики є стандартизованим і виставляється як середня арифметична оцінка (за 4 бальною системою) із врахуванням наступних етапів:

1) оцінка результатів знань, вмінь і практичних навичок здобувачів освіти базою практики на підставі оцінок зі щоденника та виробничої характеристики (див. додатки 2-5);

2) оцінка правильності ведення і оформлення звітної документації здобувачів освіти (щоденника, підсумкового звіту);

3) результати оцінювання знань здобувачів освіти під час співбесіди на захисті практики (усне опитування, використання тестів та/або ситуаційних завдань) та практичної підготовки.

Загальна кількість балів, яку здобувач набрав з дисципліни, визначається як середній бал за поточну навчальну діяльність, переведений за 200 бальною шкалою.

Регламент проведення ПК передбачає засвоєння та демонстрацію вмінь та навичок відповідно до програми з виробничої лікарської практики студентів 4 курсу з чотирьох змістових модулів: внутрішньої медицини, хірургії, акушерства, педіатрії (на муляжах).

Здобувач освіти за результатами ПК отримує чотири оцінки: з внутрішньої медицини, хірургії, педіатрії, акушерства. З цих чотирьох оцінок вираховується середня оцінка за ПК з виробничої лікарської практики. Потім середня оцінка конвертується у бали за ПК. Підсумковий контроль вважається зарахованим, якщо студент набрав не менше 60% від максимальної суми балів за ПК (тобто, не менше 48 балів, ця кількість балів ECTS дорівнює сумі традиційних оцінок «3»).

Оцінка за багатобальною (200) шкалою	Оцінка за чотирибальною шкалою
Від 180 до 200 балів	«5»
Від 150 до 179	«4»
Від 120 до 149	«3»
Нижче 120	«2»

**Зразок цифрового звіту за результатами проведення виробничої практики.
Загальний цифровий звіт за результатами проходження ВП з внутрішньої
медицини (СРС)**

Здобувач освіти _____ 4 курсу медичного факультету № групи

на базі м/л № _____ міста _____

Перелік навичок і вмінь	Кількість навичок	Оцінка в балах
1.Проведення опитування та фізичного обстеження пацієнтів із основними захворюваннями органів дихання, травлення та ендокринної системи, формулювання клінічного діагнозу (Пальпація грудної клітки, передсерцевої ділянки, суглобів, лімфовузлів, щитовидної залози, живота, судин, визначення пульсу; перкусія легень, серця, живота; аускультация легень, серця, судин і живота)	4–6–8	3-5
2.Щоденна curaція хворих у стаціонарі;	4–6–8	3-5
3.Чергування у відділенні реанімації або блоці інтенсивної терапії; (робота у блоці – оцінка 3; чергування у блоці оцінка 4, чергування у відділенні реанімації – оцінка 5)	1	3-5
4.Участь у наданні невідкладної допомоги при ургентних ситуаціях (станах): при гострій дихальній недостатності (напад бронхіальної астми); анафілактичних реакціях (гостра кропив'янка, набряк Квінке, анафілактичний шок); печінковій коліці; діабетичних комах (кетозацідотична, гіпоглікемічна), гіпертиреозі (тиреотоксичний криз); гіпотиреозі (гіпотиреодна кома); гострій наднирковозалозній недостатності та ін.;	4–6–8	3-5
5.Вимірювання АТ на верхніх і нижніх кінцівках;	15–25–30	3-5
6.Оцінка клінічних, біохімічних та бактеріологічних досліджень крові, сечі, калу, мокротиння, шлункового соку і дуоденального дослідження, рН-метрії;	15–25–30	3-5
7.Реєстрація і аналіз ЕКГ;глюкометрія.	10–15–20	3-5
8.Аналіз даних функції зовнішнього дихання;	1-3-5	3-5
9.Аналіз рентгенограм;	8–10–12	3-5
10. Аналіз даних ендоскопічних досліджень;	3–5–8	3-5
11.Аналіз даних ехокардіографії, УЗД органів черевної порожнини, судин.	3–5–8	3-5
Середній бал		72-120

Підпис керівника _____

Загальний цифровий звіт за результатами проходження ВП з хірургії (СРС)
 Здобувач освіти _____ 4 курсу медичного факультету № ,
 групи _____
 на базі м/л № _____ міста _____

Перелік навичок і вмінь	Кількість навичок	Оцінка в балах
1. Щоденна курація хворих у стаціонарі, (Пальпація грудної клітки, суглобів, лімфовузлів, щитовидної залози, молочних залоз, живота, судин; перкусія легень, живота; аускультация легень, судин і живота).	4-6-8	3-5
2. Огляд хворих, формулювання клінічного діагнозу, оформлення історії хвороби.	4-6-8	3-5
3. Чергування у відділенні в ургентний день або блоці інтенсивної терапії, травматологічному пункті; (робота у блоці – оцінка 3; чергування у блоці оцінка 4, чергування у відділенні в ургентний день – оцінка 5)	1	3-5
4. Особливості асистування при виконанні екстрених і планових операцій.	3-4-5	3-5
5. Оцінка клінічних аналізів (загальний аналіз крові і сечі) та біохімічних аналізів крові (загальний білірубін і фракції, білки крові, амілаза, електроліти крові, коагулограма та ін.) у хірургічному відділенні.	10-15-20	3-5
6. Оцінка даних інструментальних досліджень (рентгенографія, КТ, сонографія органів черевної порожнини, фіброгастро-дуоденоскопія, колоноскопія та ін.) у хірургічному відділенні.	10-15-20	3-5
7. Особливості асистування в перев'язочній: догляд за раною, дренажами, зміна пов'язок, хірургічна обробка гнійних ран.	1-3-5	3-5
8. Асистування в перев'язочній: догляд за раною, зняття швів.	1-3-5	3-5
9. Участь у підготовці хворого до операції; (венепункція, визначення групи крові, резус-належності, проведення проби на індивідуальну і біологічну сумісність, переливання компонентів крові та кровозамінників)	4-6-10	3-5
10. Участь у наданні невідкладної допомоги при кровотечі, септичному і геморагічному шоці; проведення корекції водно-електролітних порушень та кислотно-лужного стану та інш., пальцеве дослідження прямої кишки, катетеризація сечового міхура м'яким катетером.	1-3-5	3-5
Середній бал		72-120

Підпис керівника _____

Загальний цифровий звіт за результатами проходження ВП з педіатрії (СРС)

Здобувач освіти _____ 4 курсу медичного факультету №
 групи _____
 на базі м/л № _____ міста _____

Перелік навичок і вмінь	Кількість навичок	Оцінка в балах
1.Щоденна курація хворих дітей у стаціонарі; (Пальпація грудної клітки, передсерцевої ділянки, суглобів, лімфовузлів, щитовидної залози, живота, судин, визначення пульсу; перкусія легень, серця, живота; аускультация легень, серця, судин і живота)	4–6–8	3-5
2. Огляд хворих, формулювання клінічного діагнозу, оформлення історії хвороби;	4–6–8	3-5
3. Чергування у блоці інтенсивної терапії або у відділенні реанімації; (робота у блоці – оцінка 3; чергування у блоці оцінка 4, чергування у відділенні реанімації – оцінка 5)	1	3-5
4. Участь у наданні невідкладної допомоги дітям при ургентних ситуаціях (станах) при судомах, гіпертермічному синдромі, ексикозі і токсикозі дітей першого року життя, синкопах, набряку легень і гортані, бронхоспазмі, астматичному стані, порушеннях серцевого ритму, серцевій недостатності, інфекційно-токсичному шоці, гострій нирковій і печінковій недостатності, ускладненнях вакцинації та лікувальній терапії (алергічні реакції), застосування лікарських засобів: закрапування крапель в очі, закладання мазі за повіку та ін.	4–6–8	3-5
5. Вимірювання АТ на руках і ногах;	10–15–20	3-5
6. Оцінка клінічних, біохімічних, бактеріологічних та імунологічних досліджень крові, сечі, калу, мокротиння та ін.;	15–25–30	3-5
7. Оцінка даних ФГДС з рН-метрією, колоноскопії, бронхо-скопії	1–3–5	3-5
8. Реєстрація і аналіз ЕКГ	5–10–15	3-5
9 Оцінка даних спірометрії, ехокардіографії	2–4–6	3-5
10 Аналіз даних рентгенограм органів грудної клітки, ШКТ та сечової систем	4–6–8	3-5
Середній бал		72-120

Підпис керівника _____

Загальний цифровий звіт за результатами проходження ВП з акушерства (СРС)

Здобувач освіти _____ 4 курсу медичного факультету № ,
 групи _____
 на базі м/л № _____ міста _____

Перелік навичок і вмінь	Кількість навичок	Оцінка в балах
1. Щоденна курація вагітних, роділь, породіль.	4–6–8	3-5
2. Обстеження вагітних, роділь та породіль, участь у оформленні історії пологів, складання плану пологів.	4–6–8	3-5
3. Діагностика раннього (пізнього) терміну вагітності, визначення передбачуваного терміну пологів, маси плода (у пізньому терміні вагітності).	5–7–10	3-5
4. Аускультатція серцебиття плода.	5–7–10	3-5
5. Зовнішнє акушерське обстеження вагітних (пельвіометрія, індекс Солов'йова, ромб Міхаеліса прийоми за Леопольдом).	8–12–15	3-5
6. Внутрішнє акушерське дослідження.	1–2–3	3-5
7. Участь у веденні фізіологічних пологів, післяпологовому періоді.	1–3–5	3-5
8. Оцінка результатів лабораторних і інструментальних обстежень вагітних, плода, роділь, породіль та діагностика ускладнень перебігу вагітності (гіпертензивні розлади, ізоантигенна несумісність, патологічних станів плода).	.10–15–20	3-5
9. Участь у проведенні первинного туалету новонародженого.	1–2–3	3-5
10. Участь у лікуванні ускладнень вагітності, пологів, патологічних станів плода в умовах акушерського стаціонару (плацентарна дисфункція, дистрес плода, затримка розвитку плода, ізоантигенна несумісність крові матері та плода, ранні гестози, гіпертензивні розлади, прееклампсія, еклампсія, невиношування вагітності, багатоплідна вагітність). Участь у наданні допомоги при невідкладних станах в акушерстві (еклампсія, штучна вентиляція легень і непрямий масаж серця при асфіксії новонародженого).	1–2–3	3-5
Середній бал		72-120

Підпис керівника _____

9. Рекомендована література

Основна

1. Акушерство і гінекологія: у 2 книгах. Книга 1. Акушерство: підручник / В.І. Грищенко, М.О. Щербина, Б.М. Венцківський та ін. — 4-е видання, К., Медицина, 2020. - 424 с.
2. Акушерство і гінекологія: у 2 книгах. Книга 2. Гінекологія: підручник / В.І. Грищенко, М.О. Щербина, Б.М. Венцківський та ін. — 4-е видання, К., Медицина, 2020. - 424 с.
3. Захворювання органів дихання у сімейній медицині: навч. посіб. / Л.С. Бабінець, І.О. Боровик, Л.В. Андріюк та ін. - Тернопіль: ТНМУ «Укрмедкнига», 2019. – 312 с.
4. Захворювання органів травлення у сімейній медицині: навч. посіб. / Л.С. Бабінець, І.О. Боровик, Л.В. Андріюк та ін. - Тернопіль: ТНМУ «Укрмедкнига», 2021. – 328 с.
5. Внутрішні хвороби: у 2 частинах. Частина 1. Розділи 1-8: підручник / Л.В. Глушко, С.В. Федоров, І.М. Скрипник та ін. – Київ, Медицина., 2019. – 680с.
6. Внутрішні хвороби: у 2 частинах. Частина 2. Розділи 9-24: підручник / Л.В. Глушко, С.В. Федоров, І.М. Скрипник та ін. /– Київ, Медицина., 2019. – 584с + 6 к.вкл
7. Скрипник І.М. // Гастроентерологія: Підручник у 2-х томах. – Т. 2 /За ред.. Н.В. Харченко, О.Я. Бабака: ЦМК з ВМО МОЗ України. - Кропивницький ПП «Поліум», 2017. – С. 147-191.
8. Зубар Н.М. Основи фізіології та гігієни харчування: навч. посіб. – Видавництво «Мегакнига», 2019. - 330 с.
9. Катеренчук І.П. Клінічне тлумачення й діагностичне значення лабораторних показників у загальнолікарській практиці. Медичні аналізи. – К.: видавничий дім «Медкнига», 2020. – 228 с.
10. Клінічна лабораторна діагностика: підручник /Л.Є.Лаповець, Г.Б.Лебедь, О.Я.Ястремська та ін.: за ред. Л.Є.Лаповець. - 2-е вид., стер. – К.: ВСВ "Медицина", 2021. – 472 с.
11. Сучасні підходи до ведення пологів та післяпологового періоду при патологічному перебігу вагітності. Под ред. Громової А.М., Нестеренко Л.А., Полтава, 2016 р.
12. Основи педіатрії за Нельсоном: переклад 8-го англ. видання : у 2 томах. Том 1 / Карен Дж. Маркданте, Роберт М. Клігман. – К.: ВСВ «Медицина», 2019. – XIV, 378 с.
13. Орлик В.В. Трансфузійна медицина: підручник. - К.: ВСВ «Медицина», 2023. – 424 с.
14. Свінціцький А.С. Методи діагностики в клініці внутрішньої медицини: навч. посіб. - К.: ВСВ «Медицина», 2019. – 1008 с.
15. Оперативна хірургія та топографічна анатомія: підручник Ю.Т. Ахтемійчук, Ю.М. Вовк, С.В. Дорошенко та ін. — 5 видання 2020 р.
16. Хірургія: підручник / О.Ю. Усенко, Г.В. Білоус, Г.Й. Путінцева. — 5-е видання 2021 р.
17. Хірургія, підручник у 2 томах /П.Г. Кондратенко, В.І. Русин. – 2019.

18. Невідкладні стани в педіатричній практиці : навч. посіб. для студентів, лікарів-інтернів мед. закл. вищ. освіти / Ю. В. Марушко, Г. Г. Шеф, Ф. С. Глумчер, С. М. Ярославська. - 2-ге вид., переробл. та допов. - Київ : Медицина, 2020. - 439 с.
19. Педіатрія : підручник для студ. вищих мед. навч. закладів IV рівня акред. / за ред. проф. О. В. Тяжкої. – Вид. 5-те. випр. та допов. – Вінниця : Нова Книга, 2018. – 1152 с.: іл.

Додаткова

1. Пасечко Н., Ярема Н., Мартинюк Л. Практичний посібник з внутрішньої медицини. - К.: ВСВ «Медицина», 2019. – 432 с.
2. Передерій В. Р. Ткач С. М. Основи внутрішньої медицини: навч. посіб. - К., видавництво «Нова книга», 2019. – 640 с.
3. Практикум із внутрішньої медицини: Терапія: навч. посіб. / О.С. Стасишин, Р.В. Задорожний, В.О. Сінюгіна та ін. - 2-е вид. переб та допов. – К.: ВСВ «Медицина», 2021. – 126 с.
4. Практичний посібник з внутрішньої медицини / за ред. проф. Н.В. Пасечко. - 2-е вид. випр. - К.: видавництво «Підручник», 2019. – 304 с.
5. Сабадишин Р.О. Внутрішня медицина: навч. посіб. – К., видавництво «Нова книга», 2019. – 528 с.
6. Педіатрія. Диференційна діагностика. Невідкладні стани. / за ред. Аряєва М.Л., Котової Н.В. Одеса: ОНМедУ, 2017. 280 с.
7. Педіатрія: підручник у 2 т. / за ред. Аряєва М.Л., Котової Н.В. Т. 2. Захворювання дітей раннього віку. Пульмонологія. Алергологія. Кардіологія. Гастроентерологія. Нефрологія. ВІЛ-інфекція. Первинна медико-санітарна допомога, 2014. 312 с.
8. Педіатрія: навчальний посібник у 2 т. / за ред. М. Л. Аряєва, Н. В. Котової. Т.1. Неонатологія. Гематологія. Ендокринологія. Одеса: ОНМедУ, 2014. 155 с.
9. Клінічне обстеження дитини : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів : пер. з рос. / О. В. Катілов, Д. В. Дмитрієв, К. Ю. Дмитрієва, С. Ю. Макаров. – 2-ге вид. – Вінниця : Нова Книга, 2019. – 520 с. : іл.
10. Пульмонологія дитячого віку: навч. посібник / Стоєва Т. В., Весілик Н. Л., Соболева К.Б., Ситник В. В., Дойкова К. М.; за ред. Т. В. Стоєвої.— Одеса: Політехперіодика, 2020.— 222 с.: 59 іл., 88 табл.— (Серія «Путівник з педіатрії»).
11. Навчальний посібник з акушерства / за ред. І.Б. Венцківської, В.П. Лакатоша, В.М. Куща. Київ: РА-ГАРМОНІЯ, 2018. - 210 с.
12. Жукуляк О.М., Гвоздецька Г.С. Навчально-методичний посібник із акушерства та гінекології для підготовки до ліцензійного інтегрованого іспиту. Івано-Франківськ : ІФНМУ, 2019. - 58 с.

10. Додаткові ресурси

1. Офіційний веб-сайт ДНМУ
<https://dnmu.edu.ua/praktyka/>
2. Національна бібліотека імені В.І. Вернадського
<http://www.nbu.gov.ua/>
3. Сайт світової організації екстреної хірургів <http://www.wses.org.uk/>
4. <http://www.gastro.org.guidelines/>
5. PubMed <http://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/>
6. Сайт IRCAD <http://websurg.com/>

7. <http://ginasthma.org/>

8. <http://goldcopd.org/>

9. Центр тестування при Міністерстві охорони здоров'я України
<https://www.testcentr.org.ua/uk/>